

OEFENING BAART KUNST

Op een ladder, achter de receptie, op een heftruck en op de bouwplaats. Op elke werkplek loop je grotere of kleinere risico's. Een toolboxmeeting 'veiligheid op de werkplek' kan op praktische wijze alle mogelijke risico's en oplossingen behandelen.

■ TEKST: MATHILDE VAN HULZEN ILLUSTRATIE: BOB LEENDERS

Bij veiligheid op de werkplek staat voorkomen of beperken van arbeidsrisico's centraal. Van een ladder kun je vallen, achter een balie kun je rugpijn krijgen, bij een heftruck loop je kans op beknelling, of je krijgt een verkeersongeluk op de bouwplaats. Allereerst is de werkgever verantwoordelijk voor goede arbeidsomstandigheden om ongevallen en gezondheidsklachten te voorkomen. Die baseert zich daarbij op de RI&E en treft technische maatregelen, deelt persoonlijke beschermingsmiddelen uit en geeft voorlichting of training. Het percentage bedrijven met een officieel getoetste RI&E is toegenomen van 41 procent in 2000 tot 76 procent in 2003 (bron: RIVM). Zo'n driekwart van de bedrijven heeft daadwerkelijk maatregelen genomen naar aanleiding van een RI&E om de arbeidsomstandigheden te verbeteren. Ze richten zich daarbij meestal op RSI (37 procent) en tillen, dragen, duwen en trekken (30 procent). Volgens het RIVM is het verzuim door preventieve maatregelen in sectoren die een convenant hebben afgesloten, zoals in de installatie- en isolatiebranche, relatief sterker gedaald dan in sectoren waar dat niet is gebeurd. Voor het aantal ongevallen, gezondheidsklachten en gevallen van arbeidsongeschiktheid valt dit niet direct te herleiden tot preventieve maatregelen.

■ TOOLBOXMEETING

Werknemers in de installatie- en isolatiebranche hebben dagelijks te maken met allerlei vormen van fysieke belasting en onveilige situaties. Dat kan op den duur leiden tot ziekteverzuim en arbeidsongeschiktheid. Toolboxmeetings zijn speciaal ontwikkeld om de fysieke belasting terug te dringen en (bijna-)ongelukken te voorkomen. Dit is het vierde deel uit een serie van elf.

Routine

Toch stelt de Arbeidsomstandighedenwet uit 1998 het onomwonden: werknemers hebben recht op een veilige en gezonde werkplek of werkomstandigheden. De benodigde maatregelen staan in een plan van aanpak, met vermelding van de termijn waarop de maatregelen van kracht moeten worden. Daarbij hoort een jaarlijkse schriftelijke rapportage.

Bij gecompliceerde risico's kan een bedrijf een deskundige inschakelen, zoals een arbodienst of een zelfstandig expert. Maar veilig en gezond werken is vooral een gezamenlijke verantwoordelijkheid van werkgever en werknemer. Werknemers zijn verplicht alle aanwijzingen van de werkgever op te volgen. Zelf moeten ze er ook in worden getraind veiligheid tijdens het werk voortdurend in het achterhoofd te houden. Het moet bijvoorbeeld een vaste routine worden om regelmatig en liefst voor elke nieuwe klus de veiligheid van het gereedschap te controleren. Als kabels zijn beschadigd of beveiligingen niet goed werken, moeten werknemers uit zichzelf om vervanging vragen. En ook al is het lastig, toch moet een installatie spanningsvrij zijn voordat een monteur ermee aan de slag gaat.

Belangrijk is daarnaast dat in een vochtige omgeving wordt gewerkt met apparatuur die op een veilige spanning werkt, zoals gereedschap met een oplaadbare accu. Werknemers moeten ook leren hun werkplek dagelijks op te ruimen en schoon te houden. Dat voorkomt uitglijden en struikelen. Randen, sparingen en openingen in vloeren horen te worden afgezet en/of afgedekt. En tot slot moet elke werknemer zijn persoonlijke beschermingsmiddelen gebruiken. Van veiligheidshelm tot zonnebrandcrème.

Goede gewoonte

Bij een toolboxmeeting over veiligheid op de werkplek kan naast beknopte schriftelijke informatie de nadruk het beste liggen op praktijkvoorbeelden. Degene die de toolboxmeeting geeft, kan bijvoorbeeld samen met de monteurs een werkdag 'doorlopen' en bij elke fase ingaan op de risico's van dat moment. Een uitstapje naar het magazijn met persoonlijke beschermingsmiddelen kan ook verhelderend werken. Elkaar helpen bij het omdoen van een ingewikkelde veiligheidsgordel kan de schroom om dit hulpmiddel te gebruiken wegnemen en legt bovendien de nadruk op de goede gewoonte om de veiligheid van collega's in de gaten houden tijdens het werk.

Ook kan het heel verhelderend zijn de werknemers onder begeleiding van een deskundige (nogmaals) de veiligheid van een steiger of ladder te laten beoordelen. Maar vooral is het belangrijk vragen en opmer-

kingen over de veiligheid door werknemers serieus te nemen. Zo'n vraag kan ook een uitgangspunt zijn voor de toolboxmeeting over veilig werken. Dan ben je er zeker van dat de werknemers zich ervoor zullen interesseren. <

MEER INFORMATIE:

www.missarbo.nl

www.veiligengezondwerken.nl

www.arbobondgenoten.nl (Checklist Arbeidsveiligheid in de Onderneming)

■ PRAKTISCHE INVULLING

De vijftig monteurs bij M&O Techniek in Wormer zijn van alle markten thuis. Ze installeren elektrotechnische installaties, duurzame energiesystemen, cv-, gas- en waterinstallaties, ventilatiesystemen en voeren loodgieterswerk uit. Het bedrijf is BRL gecertificeerd.

Elke maand wordt een toolboxmeeting georganiseerd, waarbij ook veiligheid op de werkplek ter sprake komt. Over werkkleding, zoals veiligheidsschoenen, maar ook over orde en netheid, zowel op de werkvloer als in de auto (waarvoor zelfs een aparte toolboxmeeting wordt gehouden). Bij dat laatste onderwerp komt onder andere aan de orde wat de gevaren zijn van rondslingerend gereedschap of materiaal bij een verkeersongeluk. Als bij de toolboxmeeting wordt besproken hoe de monteurs moeten omgaan met valveiligheids gordels, worden deze persoonlijke beschermingsmiddelen uit het magazijn gehaald en direct uitgeprobeerd, zodat de monteurs ermee kunnen oefenen. Dergelijke oefeningen blijven beter hangen dan schriftelijke informatie of een verhaal. Deze praktische invulling en afwisseling in de onderwerpen waarden de werknemers erg.

De zes medewerkers die de toolboxmeeting houden, zijn ook ieder verantwoordelijk voor twaalf maandelijkse werkplekinspecties. Zo hebben alle monteurs een koffer gekregen met daarin de benodigde persoonlijke beschermingsmiddelen. Eens per jaar controleert de leidinggevende die koffer en bekijkt samen met de monteur hoe de bedrijfswagen eruit ziet. Vanuit het management wordt erop gewezen dat veiligheid op de werkplek ook in eenvoudige maatregelen schuilt, zoals een T-shirt aan, een petje op en regelmatig zonnebrandcrème opsmeren als er op hete dagen in de zon moet worden gewerkt.

Verder komt veiligheid op de werkplek standaard aan bod tijdens de jaarlijkse functioneringsgesprekken. Ook de interne medewerkers, bijvoorbeeld op kantoor, kunnen dan aangeven of ze tevreden zijn met hun bureau of stoel en waar verbeteringen nodig zijn. Op die manier wordt er op elk niveau in het bedrijf gesproken over veiligheid op de werkplek.

Niet alle maatregelen worden als even nuttig ervaren. Dat de monteurs hun schriftelijke toolboxmeeting naar het werk moeten meenemen, wordt tamelijk theoretisch gevonden. En het blijkt lastig regelmatig een nieuwe, boeiende invulling te geven aan de toolboxmeetings. Maar de constante nadruk op veilig werken vanuit het management werpt wel zijn vruchten af. Het houdt werknemers scherp.